

» **Dymy nad Birkenau**

Spotkanie wokół książki

» **Z kolekcji ŻIH: Berlinka**

Historia Żydów na

warszawskiej Pradze »

Pamięć, ale o czym?

» **Fotografie z Archiwum**

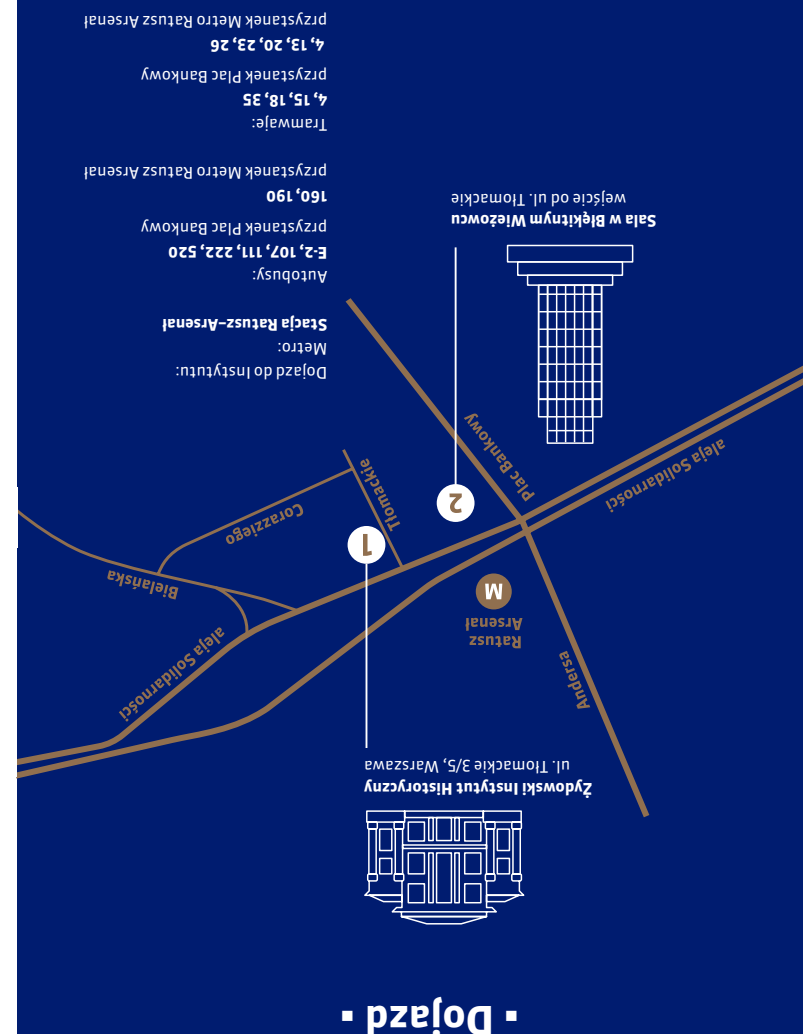
Ringelbluma na nowo

odczytane

» **Irena Sandlerowa we**

wspomnieniach córki

www.jhi.pl

02

kalendarium
luty 2020

יידישער
היסטארישער
זוט
ŻYDOWSKI
INSTYTUT
HISTORYCZNY

kalendarium luty 2020

▪ Wydarzenia ▪

2 lutego, godz. 16:30

Spotkanie wokół książki *Dymy nad Birkenau*.

Jedno z najważniejszych świadectw losu więźniów i ofiar obozu Auschwitz-Birkenau i jedna z najlepszych literacko relacji z piekła na ziemi. Wydanie zawiera niepublikowane wcześniej listy, grypsy, rysunki i zdjęcia Seweryny Szmaglewskiej. Autorka przebywała w obozie dwa i pół roku, uciekła z marszu śmierci i natychmiast zaczęła opisywać mechanizm Zagłady. Książka ukazała się przed końcem 1945 roku i została włączona do aktu oskarżenia w procesie norymberskim. Seweryna Szmaglewska była jedyną Polką składającą zeznania w tym procesie.

Prowadzenie: Remigiusz Grzela

W spotkaniu udział weźmie syn autorki, Jacek Wiśniewski.

Wydarzenie współorganizowane przez wydawnictwo Prószyński Media.

6 lutego, godz. 18:00

Fotografie z Archiwum Ringelbluma na nowo odczytane

Spotkanie z Anną Duńczyk-Szulc, prof. Tadeuszem Epszteinem i dr hab. Pawłem Mościckim wokół publikacji zbioru fotografii odnalezionej w 1946 roku w ósmej skrzynce Podziemnego Archiwum Getta Warszawy. Książka jest efektem wystawy *Światło negatywu / Obrazy z Archiwum Ringelbluma i archiwum Jerzego Lewczyńskiego / na nowo odczytane* prezentowanej w ŻIH w dniach 26 kwietnia–25 sierpnia 2019 r.

13 lutego, godz. 18:00

Irena Sendlerowa we wspomnieniach córki

Z okazji 110. rocznicy urodzin Ireny Sendlerowej, zapraszamy na wyjątkowe spotkanie z jej córką, Janiną Zgrzembką.

Prowadzenie: Agnieszka Witkowska-Krych (Instytut Kultury Polskiej, uw) oraz Olga Szymańska (ŻIH)

**19 lutego, godz. 18:00 Muzeum Polin
ul. Mordechaja Anielewicza 6**

Czytelnia POLIN: Gerszon Taffet

„Zagłada Żydów Żółkiewskich”

O pionierach badań nad Holokaustem w Polsce

Spotkanie wokół wydanej przez Żydowski Instytut Historyczny im. Emanuela Ringelbluma książki Gerszona Taffeta *Zagłada Żydów żółkiewskich*, która ukazała się w ramach serii *Krytycznej Reedykcji Prac Centralnej Żydowskiej Komisji Historycznej*.

Goście: prof. Natalia Aleksion (Uniwersytet Jagielloński), dr Ewa Koźmińska-Frejlik (ŻIH)

Prowadzenie: dr Michał Trębacz (Muzeum Polin)

20 lutego, godz. 18:00

Historia Żydów na warszawskiej Pradze

Kto był „praskim gaonem”, a kto „genialnym dzieckiem z Pragi”? Gdzie się podziały istniejące jeszcze po wojnie praskie synagogi i domy modlitwy? Zapraszamy na spotkanie z Adamem Dylewskim, autorem książki *Ruda, córka Cwiego. Historia Żydów na warszawskiej Pradze*, która otrzymała nagrodę „Klio” 2019 w kategorii *varsaviana*.

Prowadzenie: Aleksandra Przeździecka-Kujałowicz (ŻIH)

27 lutego, godz. 18:00

Z kolekcji ŻIH: Berlinka

Jednym z ciekawszych zbiorów przechowywanych w Żydowskim Instytucie Historycznym jest Berlinka. To potoczna nazwa archiwum fotograficznego, które stanowiło część zbiorów Berliner Jüdische Museum, przedwojennego żydowskiego muzeum w Berlinie.

Berlinka została przekazana ŻIH w 1951 r. i jest jednym z ważniejszych zbiorów znajdujących się w posiadaniu Stowarzyszenia ŻIH i Żydowskiego Instytutu Historycznego.

W ramach projektu Delet postanowiliśmy przypomnieć zapomniane żydowskie dziedzictwo, digitalizując i udostępniając kolekcję Berlinka. Na spotkaniu poznają państwo historię tego wyjątkowego zbioru. Opowiemy także o szczegółach i efektach projektu Delet oraz zaprezentujemy spot promocyjny Portalu Delet.

Prowadzenie: Marta Kapelań oraz Krzysztof Czajka–Kalinowski (ŻIH)

▪ Seminaria naukowe ▪

sala w Błękitnym Wieżowcu

4 lutego, godz. 11:00

Ślady Zagłady w archiwum Nachmana Blumentala.

Morderstwo Marii Blumentalowej i Ariela Blumentala w Wielopolu Skrzyńskim podczas okupacji niemieckiej

dr Katrin Stoll (The Imre Kertész Kolleg Jena)

W lecie 1948 r. Nachman Blumental (1902-1983), współzałożyciel Centralnej Żydowskiej Komisji Historycznej oraz pierwszy dyrektor Żydowskiego Instytutu Historycznego, pojechał do Dębicy, Wielopola Skrzyńskiego i okolic, aby zbadać losy swojej żony, Marii Blumental (z domu Tewel) oraz trzyletniego syna Ariela podczas okupacji niemieckiej i Zagłady. Na podstawie notatek odręcznych Blumentala z 1948 r., oraz aktów procesów przeciwko granatowym policjantom w Wielopolu Skrzyńskim, Katrin Stoll zastanowi się, jakie konsekwencje miała agresja patrzących podczas wydarzenia oraz powtórzenie agresji w obecności Blumentala? Jaki wniosek wyciągnął z konfrontacji z polskimi obserwatorami Zagłady? Co zrobił, aby zachować pamięć żony i syna oraz ochronić ich przed agresją po morderstwie?

11 lutego, godz. 11:00

Zwrot forensyczny i estetyka forensyczna w badaniach nad fotografiami Holokaustu

Agata Jankowska (Instytut Historyczny Uniwersytetu Szczecińskiego)

W swoim wystąpieniu przedstawi wstępne założenia badań skupionych wokół nieznanych fotografii z Zagłady w kontekście określonych rozwiązań teoretycznych, takich jak zwrot forensyczny, studia nad rzeczami czy antropologia obrazu. W oparciu o wybrany materiał - archiwalne fotografie - omówi korzyści i zagrożenia płynące z teoretycznych i praktycznych zastosowań zwrotu forensycznego w badaniach nad dowodowym wymiarem fotografii Holokaustu.

18 lutego, godz. 11:00

Seminarium Pracowni Społeczności Wielkomiejskich

Żydzi w działalności gospodarczej i politycznej Antoniego Ostrowskiego

dr Paweł Fijałkowski (ŻIH)

Antoniego Jana Ostrowskiego pamiętamy głównie jako założyciela przemysłowego Tomaszowa Mazowieckiego, zwanego niegdyś także Fabrycznym, Rawskim lub Piotrkowskim. Ostrowski należał do arystokratów obdarzonych talentem organizacyjnym, przedsiębiorczością i pomysłowością, dzięki czemu odniósł sukces uprzedmawiając swe dobra. W okresie powstania listopadowego, jako dowódca warszawskiej Gwardii Narodowej, zmienił zasady przyjmowania do niej żydowskich ochotników, co zapewniło mu sympatię warszawskich maskilów. Po upadku powstania udał się na emigrację i włączył w działalność

Komitetu Emancypacji Izraela. Opracował projekt zmiany sytuacji prawnej i społecznej Żydów, który wzbudził duże kontrowersje w środowisku polskich emigrantów.

25 lutego, godz. 11:00

Pamięć, ale o czym? Getto w Łodzi, a komunistyczna polityka pamięci na temat II wojny światowej.

Andrzej Czyżewski (Wydział Filozoficzno-Historyczny uŁ)

Autor podejmie próbę odpowiedzi na pytanie jakie miejsce w ramach oficjalnie budowanego w czasach PRL przekazu pamięciowego o II wojnie światowej odgrywały losy drugiego co wielkości getta na ziemiach polskich i jego więźniów. Interesować będzie go głównie problem odgórnego wpisywania opowieści o łódzkiej „dzielnicy zamkniętej” w konkretne ramy interpretacyjne, jak i kwestia tego, kiedy zjawisko to przybierało szczególnie na sile. Innymi słowy będzie starał się poszukiwać odpowiedzi na pytanie, na ile specyfika realiów łódzkiego getta miała szansę zaistnieć w przestrzeni publicznej PRL. Naturalnym kontekstem podjętych rozważań będzie także kwestia oficjalnego promowania konkurencyjnych wobec motywu łódzkiego getta wątków pamięci zbiorowej na temat czasów okupacji, zarówno w skali lokalnej, jak i ogólnopolskiej.

▪ Wystawy ▪

Czego nie mogliśmy wykrzyknąć światu

Ekspozycja stała poświęcona twórcom i losom Podziemnego Archiwum Getta Warszawy

Wystawa jest częścią programu Oneg Szabat. Intencją Żydowskiego Instytutu Historycznego im. Emanuela Ringelbluma i Stowarzyszenia Żydowski Instytut Historyczny w Polsce jest udostępnienie światu Podziemnego Archiwum Getta Warszawy, upowszechnienie wiedzy o nim i upamiętnienie jego twórców. Archiwum jest dziedzictwem ludzkości. Wspólnie sprawujemy nad nim opiekę.

Więcej o Programie Oneg Szabat: www.onegszabat.org.

Oprowadzanie po wystawie stałej **poniedziałek–piątek:**

godz. 11:00 – język angielski, **godz. 14:00** – język polski

Bejt Tfila

Interesująca, niewielka ekspozycja, ukazująca wnętrze synagogi (po hebrajsku *bejt ha-kneset*, dosłownie: dom zgromadzenia). Przestrzeń tę nazwaliśmy domem modlitwy (*bejt tfila*), ponieważ tak zwykło się w Polsce określać najmniejsze bóżnice. Na wystawie prezentujemy podstawowe wyposażenie tradycyjnej synagogi, pokazujemy ponad trzydzieści ocalonych z Zagłady zabytków, pochodzących z polskich i niemieckich synagog.

Godziny otwarcia

www.jhi.pl/instytut/wizyta

Bilety on-line:

www.tickets.jhi.pl

Bądź na bieżąco!

▪ zapisz się do newslettera

www.jhi.pl

▪ śledź nas na facebooku

fb.com/jewishmuseum